

KINDERBIJSLAG HERVORMEN? EVEN SIMULEREN IN MEFISTO...

1. Situatieschets

De zesde staatshervorming voorziet de overheveling van de bevoegdheid en middelen van kinderbijslag naar de gemeenschappen. Velen zien dit als een kans om het huidige complexe systeem grondig te hervormen. Kinderbijslag wordt vandaag vooral mee bepaald door de rang en de leeftijd van het kind. Daarnaast zijn er ook sociale supplementen voor specifieke doelgroepen met een laag inkomen. Verschillende politieke partijen stellen een vereenvoudigde structuur voor, maar beklemtonen elk andere aspecten. Het door ons ontwikkelde online beschikbaar simulatiemodel MEFISTO (zie box op volgende pagina) is hét instrument om effecten van dergelijke en andere voorstellen snel in kaart te brengen.

2. Drie mogelijke hervormingen

Deze Flash bekijkt de effecten van drie verschillende hervormingen. Het huidige systeem bevat een rangorde in de basisbedragen: voor het eerste kind krijg je het minst: 88,5 euro. Voor het tweede kind is de kinderbijslag ongeveer het dubbele: 164 euro. Vanaf het derde kind ontvangt het gezin het meest: 244,5 euro per kind^(*). In een eerste hervorming onderzoeken we het effect van het omdraaien van deze rangorde (**scenario rangorde** in de figuur).

In een tweede simulatie berekenen we de gevolgen van het gelijktrekken van het basisbedrag van kinderbijslag voor elk kind (**scenario gelijk bedrag**). We behouden wel de leeftijds- en sociale toelagen. In deze tweede hervorming houden we ook het totale budget voor kinderbijslag gelijk. Met MEFISTO hebben we berekend dat elk kind dan een basisbedrag van 139 euro per maand kan krijgen.

In een derde simulatie (**scenario selectief**) krijgt elk kind eveneens een zelfde basisbedrag van 130 euro per maand. Maar we maken het systeem selectiever door een sociaal supplement toe te kennen aan alle gezinnen met een laag inkomen. Gezinnen met een bruto gezinsinkomen lager dan 2500 euro per maand krijgen een supplement voor het eerste, tweede en derde kind van respectievelijk 50 euro, 70 euro en 90 euro. Dit sociaal supplement dooft geleidelijk uit tussen 2500 euro en 3500 euro. Gezinnen met een inkomen hoger dan 3500 euro

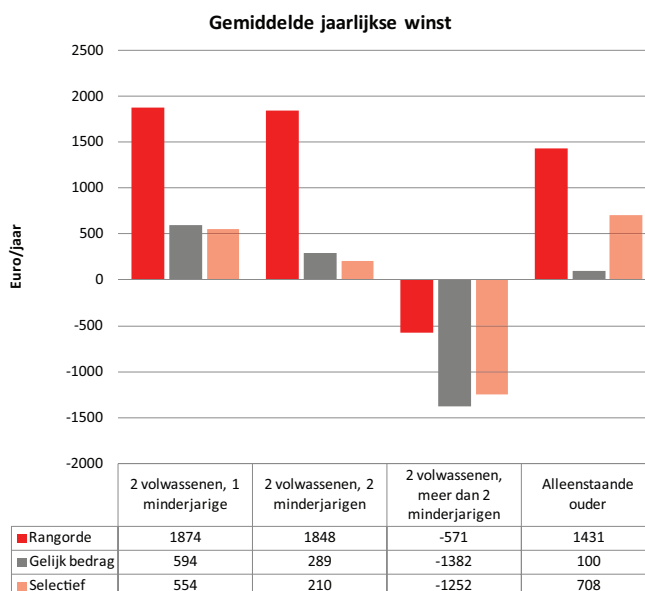
krijgen dus geen sociaal supplement meer. Ook deze hervorming werd zo gekozen dat ze budgetneutraal is.

3. Kostprijs van de scenario's

We hebben de drie voorgestelde maatregelen doorgerekend met MEFISTO voor de bevolking van het Vlaamse Gewest. De huidige rangorde omkeren kost 857 miljoen euro. De uitgaven voor kinderbijslag stijgen met 954 miljoen euro (dat is de kostprijs voor Vlaanderen), maar er wordt ook 96 miljoen euro extra BTW geïnd (die in de federale kas komt). Dit terugverdieneffect is het gevolg van een stijging in het maandinkomen van de Vlamingen door de verhoogde kinderbijslag. Die leidt tot een toename in de consumptie en dus in de betaalde BTW, die eveneens is opgenomen in MEFISTO. Het tweede en derde scenario is budgetneutraal en dus verandert de kostprijs niet.

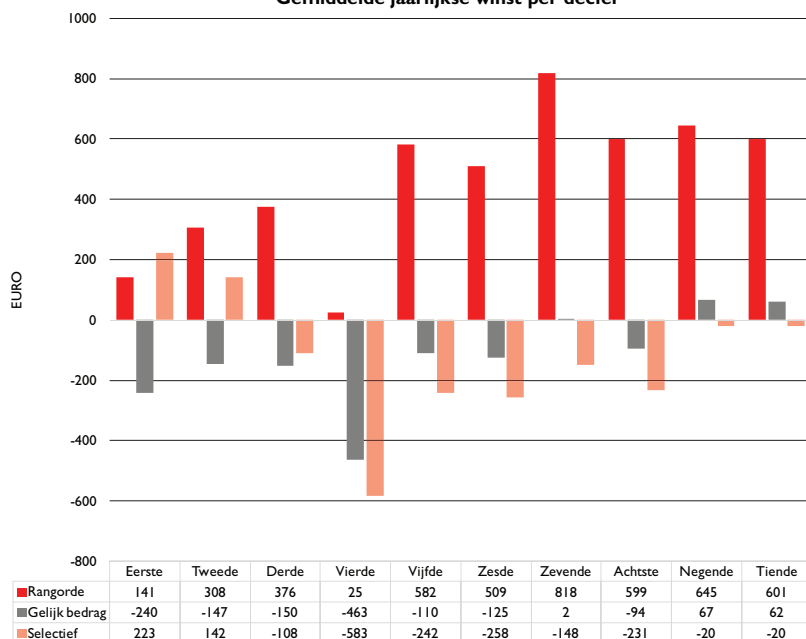
4. Winnaars van de hervormingen

Zoals te verwachten zijn de effecten van de drie voorstellen ongelijk gespreid over verschillende groepen van gezinnen. In de eerste figuur tonen we de gemiddelde winst of verlies per gezinstype per jaar. Bij

(*) De bedragen die gebruikt worden in onze berekeningen zijn deze voor het jaar 2012. Door de inflatie zullen de kinderbijslagen waarvan momenteel sprake is in de politieke voorstellen en hun budgettaire impact licht hoger uitvallen.

Gemiddelde jaarlijkse winst per deciel

alle hervormingen krijgen gezinnen voor het eerste kind een hoger bedrag aan kinderbijslag. In het **scenario selectief** wint een gezin met 1 kind gemiddeld 554 euro/jaar en deze winst stijgt zelfs tot 1874 euro per jaar in het **scenario rangorde**. Grote gezinnen worden duidelijk benadeeld door alle hervormingen. Bij de omkering van de rangorde verliest een groot gezin gemiddeld 571 euro per jaar en dit stijgt tot 1382 euro indien het basisbedrag gelijk wordt voor iedereen.

In de tweede figuur illustreren we dat de effecten ook verschillen over de verschillende inkomensgroepen in de samenleving. We rangschikken de bevolking van arm naar rijk. Het eerste deciel groepeert de tien procent armste gezinnen (laagste inkomens). Het tiende deciel bestaat uit de tien procent rijkste gezinnen (hoogste inkomens). Scenario *gelijk bedrag* en scenario *selectief* laten het totale budget wel ongewijzigd, maar zoals verwacht winnen de armere bevolkingsgroepen bij het voorstel waarbij de kinderbijslag selectiever wordt.

5. Conclusie

Door de zesde staatshervorming worden de gemeenschappen bevoegd voor de kinderbijslag. Deze overdracht biedt mogelijkheden voor een hervorming van het huidige stelsel. Deze Flash illustreert hoe het online simulatiemodel MEFISTO kan dienen als instrument om de voorgestelde hervormingen te analyseren en te fine-tunen, zowel op het vlak van budget als op het vlak van verdeling.

Iedereen kan zelf deze simulaties uitvoeren op www.flemosi.be, en meer info opvragen bij info@flemosi.be.

Bijkomende simulaties over de kinderbijslagen worden besproken in de **Flemosi Discussion Paper 29: Hervorming van de Vlaamse kinderbijslag en armoedebestrijding: een simulatie van alternatieven** (door T. Hufkens, D. Vandelanooite, W. Van Lancker en G. Verbist).

Downloadbaar op www.flemosi.be, ook beschikbaar als CSB-Bericht downloadbaar op www.centrumvoorsociaalbeleid.be.

Wat is MEFISTO?

MEFISTO staat voor **Modelling and Evaluating Flanders' Fiscal and Social Tomorrow**. Het is een online beschikbaar simulatiemodel dat de budgettaire impact van fiscale beleidshervormingen analyseert (<http://www.flemosi.be/easycms/MEFISTO>). Ook brengt het model de winnaars en verliezers van een beleidshervorming en het effect op armoede in kaart. Het model werd ontwikkeld in een IWT-project van de KULeuven, de Universiteit Antwerpen, de VUB, de Universiteit Luik en Universiteit van Essex.

Sterktes

- Snelle berekening van de budgettaire kost van een beleidshervorming.
- Overzicht van winnaars en verliezers van een beleidshervorming.
- Ruime waaier van fiscale en sociale beleidsinstrumenten beschikbaar (Personenbelasting, BTW, Leefloon, kindergeld, etc.).
- Kostprijs kan zowel voor België als Vlaanderen berekend worden.

Beperkingen

- MEFISTO houdt geen rekening met gedragsreacties van individuen als gevolg van de beleidsveranderingen, vb. in MEFISTO wijzigt een individu zijn of haar arbeidsaanbod niet bij een verlaging van zijn of haar persoonlijke inkomstenbelasting. Wel worden inkomensveranderingen doorgerekend in uitgavenpatronen, en dus in betaalde BTW.
- MEFISTO modelleert geen veranderingen van macro-economische variabelen zoals inflatie en de groei van het BBP, die op lange termijn een rol spelen.